

Grunnlag for å registrere AKP'ere

Selv så sent som i 1980-årene var det grunnlag for å registrere medlemmer av AKP (m-l), mener Kåre Willoch.

**GUNNAR MAGNUS
JON PETER EVENSEN (foto)**

Da Willoch ble statsminister i 1981, hadde m-l-bevegelsen sin glanstid bak seg. Men Willoch, som under gårstdagens åpne høring forsvarte lovligheten av å registrere AKP-medlemmer, vil ikke være med på at dette da hadde liten hensikt:

– Det var ikke avklart at de ikke var noen trussel, sier Willoch. Riktignok tror han snakket om voldsutøvelse bare var retorikk. Men han antyder at AKP-medlemmer kunne være lett bytte for forsøk på verving til spionasje.

– M-l-erne var jo motstandere av Sovjetunionen?

– Ja, men det var flere som kunne komme inn i bildet, svarer Willoch.

Å reise tiltale mot medlemmer av AKP for ulovlig virksomhet, ville imidlertid, etter Willochs syn, vært dumt – fordi det kunne medført martyrisering.

På spørsmål fra Kjellbjørg Lunde (sv) ville han ikke utelukke at politiet drev overvåking i tilfeller der klokkskap skulle tilsi at man lot det være.

Willoch mener ellers det ikke var instruks-stridig for overvåkingspolitiet å registrere tillitsvalgte i NKP. Og han ønsket at Lund-kommisjonens påstander om ulov-

lig telefonavlytting skulle kjennes døde og maktesløse. Enkelte av kommisjonens uttalelser ble omtalt som «ukvalifisert synsing».

Etter Willochs syn bør det være problemfritt å bli registrert, så lenge dette holdes hemmelig.

Han antok at mange utenom overvåkingspolitiet drev telefonavlytting og ville ikke bli overrasket dersom statsrådenes telefoner var avlyttet. Det ble knuffing mellom Willoch og komitéen fra første stund. Willoch mente den opptrådte som inkvisisjon overfor sine «ofre». Han gikk spesielt til felts mot Edvard Grimstad (sp) og Lunde for å ta som utgangspunkt Lund-kommisjonens vurderinger er korrekte.

Willoch synes forsvarers E-tjeneste har gjort en fremragende innsats. Overfor Aftenposten vil han ikke kommentere Oddmund Hamnerstads påstand om mangel på nasjonal kontroll. Om Trond Johansens tette kontakter med Ap, sa Willoch at det var prinsipielt betenkelig, men at han ikke reagerte – fordi Ap hadde godt av en tilførsel av realisme.

Forøvrig ga Willoch uttrykk for at en justisminister ikke må holde seg underrettet om hvilke enkeltpersoner som til enhver tid er gjenstand for overvåkingspolitiets undersøkelser. Og han tok avstand fra «det prinsipp at justisministeren skal ta ansvar for at hun ikke har gjort noe hun ikke burde gjøre».

<http://www.afteposten.no>

- Burde fått klar beskjed

GUNNAR MAGNUS

Medlemmer av AKP og RV burde fått klar beskjed fra myndighetene om at de kunne regne med å bli overvåket, mener RV-leder Jørn Magdahl, som inntil for fem år siden også var medlem av AKP.

– Det som i stedet skjedde, fremholder han, var at det ble sagt at det ikke foregikk politisk overvåking av disse medlemmene.

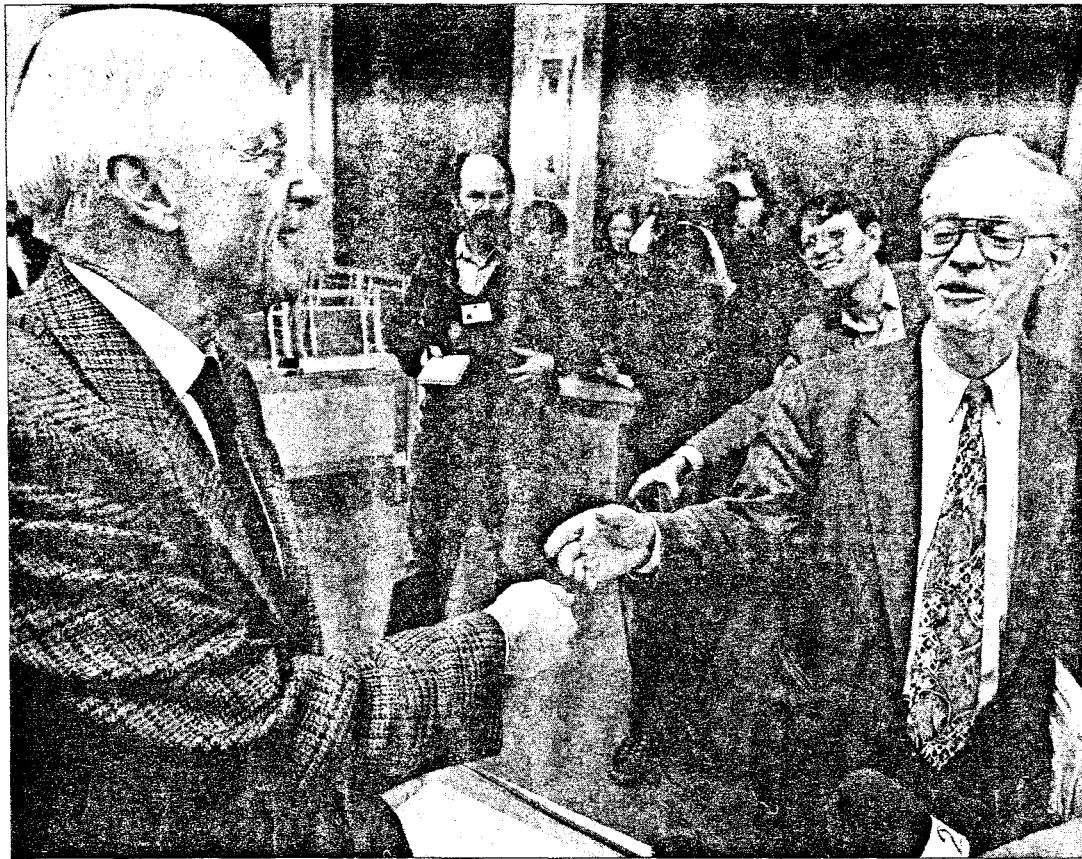
Magdahl reagerer etter at Kåre Willoch har gitt uttrykk for at medlemskap i AKP (m-l) måtte regnes som ulovlig. – For vår rettsikkerhet er det uholdbart å

være lovlig og ulovlig på samme tid, sier han.

Magdahl spør seg om myndighetene fortsatt mener det er grunnlag for registrering av medlemmer i AKP og RV. Selv om partiene har skiftet syn på mange punkter, er de fortsatt revolusjonære.

– RV er for en fredelig overgang til sosialismen, men sier man nå regne med å møte vold – og vil bruke vold igjen.

Et annet spørsmål for Magdahl er om myndighetene anser registrering for å være berettiget, dersom man er medlem av en organisasjon som omfatter revolusjonære kommunister.

SKARP BAK SMILET: Det var knuffing mellom Kåre Willoch og komitéens medlemmer fra første stund, også mellom gårstdagens innkalte og komitéens leder Petter Thomassen, som her tar seg tid til et håndtrykk.

Lekkasjeskandaler også i Canada

Willochs kritikk av Stortingets kontrollutvalg for hemmelige tjenester får næring fra kontrollskandaler i Canada.

OLAV TRYGGE STORVIK

Under høringen i Kontrollkomitéen i går var tidligere statsminister Kåre Willoch opptatt av å finne frem til ordning som både ivaretar hensynet til en effektiv overvåkingstjeneste og behovet for kontroll med tjenesten.

«Prinsipielt galt»

Etter hans oppfatning er det prinsipielt galt med kontrollutvalg som er partipolitisk sam-

mensatt. Faren for lekkasjer er altfor stor, etter Willochs mening, og erfaringer fra Canada som har en lignende ordning synes å gi ham rett.

På spørsmål i Stortinget i går svarte Willoch at man må sørge for å opprette et kontrollorgan som kan sørge for hemmelighold, og etterlot inntrykk av at det er prinsipielt galt av Stortingets kontrollutvalg å offentliggjøre navnet på Berge Furre i forbindelse med en pågående etterforskning.

Willoch utdypet sitt syn med følgende betraktning: – Jeg tror ikke det er klokt med et partipolitisk sammensatt kontrollorgan. Medlemmene av et slikt organ vil lett kunne komme i lojalitetskonflikter. Det kan ikke være greit for en partifelle å granske påstander om ulovligheter av en annen partifelle.

Han reiste spørsmål om etterforskningen av Arne Treholt

kunne blitt holdt hemmelig særlig lenge hvis en kontrollgruppe med politiske venner og motstandere av ham hadde hatt innsyn i politiets mapper.

Skandaler

Kontrollskandaler fra Canada synes å støtte Willochs syn. I strid med ønske fra regjeringen nedsatte parlamentet i Ottawa i 1991 et permanent partipolitisk sammensatt kontrollutvalg for de hemmelige tjenester. Initiativet kom etter lengre tids debatt og kritikkverdig opptreden av Canadian Royal Mounted Police, og det partipolitiske kontrollutvalg skulle fra da av granske både budsjetter og arbeidet i de hemmelige tjenester.

Men det gikk ikke lang tid før det begynte å dukke opp en serie lekkasjer i presse og elektroniske medier. Enkelte aviser kunne til og med bringe hem-

meligstemplede dokumenter i faksimile. Avisen Toronto Sun kunne berette at CSIA (Canadian Security Intelligence Agency) overvåket somaliske innvandrere i Toronto. Ifølge et annet oppslag hadde overvåkingspolitiet betalt en informant for å infiltrere og spionere på nazi-organisasjonen «Heritage Front». I andre tilfeller skulle agenter for overvåkingstjenesten ha samlet opplysninger om den canadiske «Jewish Congress» og andre organisasjoner.

Arrestasjoner

Medieoppslagene medførte arrestasjoner, etterforskning av lekkasjer, og nedsettelse av en parlamentarisk undersøkelseskomité. Ifølge pressekommunikasjoner i canadisk presse har virksomheten svekket tillit og troverdighet til de hemmelige tjenester i landet.